

DE BIOLOGISCHE TENTOONSTELLING TE AMSTERDAM.

't Is Juni 1905 en ik zie een groote menigte van bezoekers binnenkomen in Artis en zich spoeden naar de tentoonstellingszalen; daar is geopend de biologische tentoonstelling, de eerste van dien aard in ons land. Wel zijn gedurende de laatste jaren kleinere tentoonstellingen gehouden door de afdeelingen der Nederlandsche Natuurhistorische Vereeniging; maar van een van dezen omvang, bijeengebracht door de geheele Vereeniging en dan in zoo krachtige samenwerking met het Koninklijk Zoölogisch Genootschap »*Natura Artis Magistra*», kan worden gezegd dat zij de eerste is. Een vriendelijken indruk maakt reeds dadelijk het geheel, een schat van groen en bloemen roept den binnentredenden het »welkom» toe en, heeft men voldoende genoten van dien eersten aanblik en gaat men nauwkeuriger zien wat hier van planten en dieren is saamgebracht, dan weten wij werkelijk niet waarmee te beginnen, zooveel mooi's, zooveel wat ons boeit is hier bijeen. Is het wonder dat het vol, overvol is van belangstellenden en dat hier en daar de voorwerpen zóó de aandacht trekken, dat wij maar verder gaan in de hoop later gelukkiger te zijn, omdat er nu toch geen plaatsje te bekomen is om ze te zien? Onder al die bezoekers wandelen ongemerkt rond de twee redacteurs van »*De Levende Natuur*», in gezelschap van den secretaris van het comité van uitvoering dezer tentoonstelling, vroeger hun mederedacteur; en ik stel me zoo voor dat het welslagen van en de belangstelling in deze tentoonstelling een bijzonder aangename ervaring voor hen moet wezen, het gunstig gevolg van hun onvermoeiden arbeid van vele jaren!

Maar.... wij schrijven pas Juni 1904, en eerst in het volgende jaar zal die biologische tentoonstelling gehouden worden; welnu, dan is het juist nu de tijd er voor om veler aandacht op haar te vestigen, bij velen belangstelling voor haar op te wekken of te vermeerderen; en zoo mogen dan ook de volgende regelen er iets toe bijdragen om

het uitnemende plan, door de Natuurhistorische Vereeniging en Artis gevormd, goed te doen slagen.

Het verheugt mij zeer dat nu tot uitvoering zal komen een reeds zoo dikwijls uitgesproken lievelingsdenkbeeld van veel natuurvrienden in ons land. In Maart 1897 schreef de redactie van het tijdschrift »*De Levende Natuur*» dat het bestuur van het genootschap »*Natura Artis Magistra*», dat reeds gedurende tal van jaren de belangen der natuurlijke historie hier te lande met den meesten ijver voorstaat, het plan had opgevat om in 1898 een tentoonstelling te organiseeren, gewijd aan de studie van het dieren- en plantenleven. De Nederlandsche liefhebbers zouden dan een gelegenheid hebben de resultaten van hun eigen arbeid te laten zien en kennis te maken met het werk van anderen; nu de natuurzin steeds meer ontwaakt, moet ieder tot onderlinge opwekking en leering met zijn werk voor den dag komen. Laat Nederland, dat bij de studie der levende natuur in zooveel opzichten de leiding geeft, ook nu het eerste land wezen dat een biologische tentoonstelling houdt! Welk een heerlijke gelegenheid geeft dat werken en verzamelen voor de tentoonstelling tot ontspanning van geest en lichaam! »Meer kan natuursport zijn voor hen, die nog niet aan den ernst des levens toe zijn, en nòg meer voor hen, wier rusttijd na 's levens arbeid gekomen is. Als zoodanig staat de liefhebberij, die wij trachten te bevorderen, dunkt ons, minstens even hoog als elke andere tak van de moderne, welig wassende boomsoort, die sport heet. Als tegengif bij geest- of lichaamslopend werken in onzen tijd van arbeidsverdeeling en vooral als troostmiddel bij hevige, onverwachte slagen van het lot; ook als middel om de gemoedsrust te bewaren of te herkrijgen bij niet al te hevig lichamelijk of geestelijk lijden, staat natuursport ongetwijfeld hooger. Maar zal het beluisteren, het waarnemen en het doorgronden van de ons omringende natuur die verfrisschende, opwekkende en verheffende macht verkrijgen, dan moet er gestreden worden tegen de drie grootste vijanden van al wat goed en schoon is: onkunde, onverschilligheid en overdrijving. — Een programma voor de tentoonstelling werd vastgesteld, aanwijzing werd gegeven in welke richting en hoe met kans op goeden uitslag moest worden gewerkt, toen het bleek dat de tijd van voorbereiding wel wat kort was, en het besluit genomen werd de tentoonstelling tot 1899 uit te stellen. Maar door een samenloop van omstandigheden is dat jaar voorbijgegaan zonder dat het plan tot uitvoering kwam, jammer om de goede zaak zelf, jammer om

het inmiddels in »*De Levende Natuur*» verschenen uitvoerig en met veel zorg opgemaakte programma. Maar de moeite hieraan besteed zou blijken niet te vergeefs te zijn geweest; immers, dat zelfde programma, slechts hier en daar gewijzigd, is nu vastgesteld voor de tentoonstelling van het volgend jaar. Bovendien is een handleiding verschenen voor de medewerkers en op aanvraag wordt deze kosteloos toegezonden door den secretaris van het uitvoerend comité, den Heer J. JASPERS JR., Lijnbaansgracht 11, te Amsterdam. Dat is een keurig boekje, geschreven met de bedoeling om »nog wat meer leiding en voorlichting te verschaffen dan in het programma het geval kon zijn, en daardoor de medewerking meer algemeen te maken. Want wij wenschen die deelneming niet beperkt te zien tot den kring dergenen, die tot de eigenlijke beoefenaars der natuurlijke historie behooren. Wij richten ons ook tot hen, die niet studeeren, zoo ze slechts vrienden der natuur zijn. Wie op zijn wandelingen belangstelling heeft voor de dieren en planten, die hem omgeven, wie met genoeg een natuurhistorisch opstel in weekblad of tijdschrift leest, wie wat zorg en oplettendheid heeft voor zijn kamerplanten of zijn tuin, beschouwe zich als tot deelneming aan de tentoonstelling uitgenoodigd.» *Ieder* is in staat mede te werken, al was het alleen maar door toezending van decoratief materiaal, want, tusschen veel wat wij te zien zullen krijgen, dat biologisch zeer merkwaardig is, maar dikwijls uit dood materiaal, gedroogd of als spiritus-paeparaten bestaat, tusschen dat alles in moet veel wat leeft en bloeit en geurt en kleurt leven en luister bijzetten aan het geheel. Planten nu, die voor versiering dienen kunnen, kan een ieder vinden, in welke omgeving hij ook wonen moge, hetzij lischdodden of mooie grassen, zeedistels of krachtige vruchtdragende takken, of iets anders wat tot opluistering dienen kan; en dan is het volstrekt niet onwaarschijnlijk dat ook onder uwe verzameling nog wel iets biologisch merkwaardigs te ontdekken valt. Bovendien verdient het alle aanbeveling dat eenige personen samenwerken in een zelfde richting, om op die wijze de inzending zoo volledig mogelijk te doen zijn. Zóó zou b.v. kunnen in bewerking genomen worden een ontwikkelingsreeks van schub tot blad bij een knop, van zaad tot kiemplant en plant, van bloem tot vrucht.

Nu sprak ik tot heden bijna uitsluitend over planten; maar wanneer wij ons oog op de dieren vestigen, is de keuze even rijk en voor iedereen even gemakkelijk. Wat geven ons de insekten b.v. niet

verbazend veel te zien, zooals dan ook in de handleiding is opgenoemd, waaruit ieder, indien hij daartoe lust gevoelt, een keuze kan doen. Werkelijk, en het plantenrijk en het dierenrijk bieden onderwerpen ter behandeling in overvloed, als de opgewektheid en de lust er maar zijn, als er maar genoeg belangstelling is voor de levende natuur om aan den arbeid te gaan. En nu kan ik me nog voorstellen dat iemand tot me komt en zegt: »ik wil gaarne meedoen, maar ik weet niet wat ik eigenlijk kiezen zal.» Is er onder de lezeressen of lezers van deze regelen iemand die deze opmerking tot mij zou willen maken, dan antwoord ik haar of hem: de handleiding doorlezende, kwamen mij de volgende onderwerpen in de gedachte als voor ieder geschikt ter bewerking: »1°. een verzameling blad-skeletten en lichtafdrukken van levende bladeren; 2°. een terrarium met duin- of moeras- of klei- of zandplanten en dieren; 3°. een duin- of zand-, of klei- of veenveldje, een plantengenootschap bevattende; 4°. dak- of hoogduinflora; 5°. bescherming en verdediging van planten; 6°. verspreiding van vruchten en zaden; 7°. vermenigvuldiging, geslachtelijke en ongeslachtelijke; 8°. voorjaars- en herfsttinten; 9°. één insekt, ontwikkeling, nut, schade, enz.; 10°. één plant, zaad, kiem, kiemplant, eenjarige tak, bloeiende tak, vruchtdragende tak; 11°. bladvormen in verband met groeiplaats en omgeving, en overgangen; 12°. aanpassing aan grondgesteldheid en klimaat en invloed van uitwendige omstandigheden.

Laat mij deze aanbeveling in aller welwillende aandacht van onze aanstaande biologische tentoonstelling mogen eindigen, met de woorden waarmee de meergenoemde handleiding eindigt: »zijn er nu ten slotte veel woorden noodig om tot medewerking op te wekken? Ons dunkt van neen. De wetenschap zal er door worden bevorderd. En voorts: wie de liefde voor de levende natuur bij anderen opwekt en onderhoudt, doet stellig een werk, dat ook maatschappelijke waarde heeft.»

DR. CALKOEN.
